

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового
господарства НУБіП України
“11” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Плантаційне лісовирощування

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н4 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробники: Олександр КАЙДИК, доцент кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій, кандидат с.-г. наук, доцент
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Плантаційне лісовирощування»

Успішне вирощування лісових насаджень промислового призначення потребує комплексу науково обґрунтованих заходів, які забезпечують створення оптимального екологічного середовища починаючи отриманням насіння і закінчуючи формуванням біологічно стійких деревостанів. Навчальна дисципліна базується на теоретичних знаннях і практичних досягненнях таких дисциплін як: біологія, ботаніка, геоморфологія, ґрунтознавство, фізіологія, екологія рослин, кліматологія, систематика рослин, агрохімія, дендрологія, лісознавство, лісівництво, таксація лісу, механізація лісогосподарських робіт, лісові культури, лісова селекція, та багатьох інших. Завдання дисципліни – забезпечити засвоєння студентами основних принципів створення лісових плантацій різного цільового призначення; добору деревних рослин; відбору типів лісових плантацій залежно від мети господарювання; технології створення та вирощування плантаційних насаджень різного цільового призначення; ефективних агротехнічних заходів із вирощування плантацій; правил та критеріїв оцінки якості лісових плантаційних насаджень залежно від їхнього цільового призначення.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	205 «Лісове господарство»	
Освітня програма	«Лісове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год	12 год
Практичні, семінарські заняття	20 год	14 год
Лабораторні заняття	– год	– год.
Самостійна робота	140 год	154 год
Індивідуальні завдання	– год	– год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає в опрацюванні студентами системи заходів, спрямованих на створення і вирощування плантаційних лісових насаджень.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі лісового та мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площі лісів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

ПРН 4. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

ПРН 12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Теоретичні основи плантаційного лісовирощування													
Тема 1. Плантаційне лісовирощування та його сучасне значення	20	2	2	-	-	70	20	1	1	-	-	18	
Тема 2. Чинники, які впливають на продуктивність плантацій	23	2	2	-	-		23	1	1	-	-	21	
Тема 3. Обґрунтування та засадничі питання організації плантаційного лісовирощування	22	2	2	-	-		22	2	2	-	-	18	
Тема 4. Принципи організації лісових плантаційних підприємств	25	4	4				25	2	2	-	-	21	
Разом за змістовим модулем 1	90	10	10	-	-		70	90	6	6	-	-	78

Модуль 2. <i>Особливості створення та вирощування плантацій різного цільового призначення</i>												
Тема 5. Технологія створення плантацій сосни звичайної в умовах України	25	2	2	-	-	70	25	1	2	-	-	22
Тема 6. Технологія створення плантацій ялини європейської в умовах України	20	2	2	-	-		20	1	2	-	-	17
Тема 7. Технологія створення плантацій тополі в умовах України	22	2	2	-	-		22	2	2	-	-	18
Тема 8. Технологія створення плантацій верби в умовах України	23	4	4	-	-		23	2	2	-	-	19
Разом за змістовим модулем 2	90	10	10	-	-	70	90	6	8	-	-	76
Усього годин	180	20	20	-	-	140	180	12	14	-	-	154

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Плантаційне лісовирощування та його сучасне значення	2
2	Чинники, які впливають на продуктивність плантацій	2
3	Обґрунтування та засадничі питання організації плантаційного лісовирощування	2
4	Принципи організації лісових плантаційних підприємств	4
5	Технологія створення плантацій сосни звичайної в умовах України	2
6	Технологія створення плантацій ялини європейської в умовах України	2
7	Технологія створення плантацій тополі в умовах України	2
8	Технологія створення плантацій верби в умовах України	4

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.
1	Основні терміни та визначення, що стосуються плантаційного лісовирощування	2
2	Характеристика та лісокультурна оцінка земель, відведених під створення плантацій	2
3	Вибір деревних рослин і видів садивного матеріалу для створення плантацій та їх обґрунтування	2
4-5	Розробка і обґрунтування агротехнічних та технологічних параметрів створення плантації на лісокультурній ділянці № 1 (практична; модуль 1; захист самостійної роботи 1)	4 (2/1/1)
6	Розробка і обґрунтування агротехнічних та технологічних параметрів створення плантації на лісокультурній ділянці № 2	2
7	Розрахунок кошторису прямих витрат на створення плантацій.	2
8	Організація і охорона праці при створенні плантацій	2

9-10	Розрахунок потенційної та проектної продуктивності плантацій. Розробка комплексу заходів, необхідних для вирощування плантацій після їхнього створення (практична; модуль 2; захист самостійної роботи 2)	4 (2/1/1)
Всього:		20

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Нормативно-правова база плантаційного лісовирощування в Україні	70
2	Технологія створення плантацій (берези, павловнії, модрина, дуба, фундука, клена тощо) в умовах України / зарубіжний досвід	70
Всього:		140

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- презентація, усний виступ;
- захист практичних та самостійних робіт.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, пояснення, дискусія, співбесіда);
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування);
- самостійна робота студентів (виконання завдань).

8. Оцінювання результатів навчання.

Викладач оцінює знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою і переводить в національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні основи плантаційного лісовирощування		
Практична робота 1. Основні терміни та визначення, що стосуються плантаційного лісовирощування.	ПРН 1, 4, 6, 12. Знати терміни для успішного засвоєння матеріалу. Вміти охарактеризувати та оцінити лісокультурні землі, відведені під створення плантацій	5
Практична робота 2. Характеристика та лісокультурна оцінка земель, відведених під створення плантацій	Вміти добрати види рослин та садивного матеріалу для різних лісокультурних ділянок. Вміти розрахувати потребу та вартість	10
Практична робота 3. Вибір деревних рослин і видів садивного матеріалу для створення плантацій та їх обґрунтування		10

Практична робота 4. Потреба та вартість садивного матеріалу для створення запроєктованих плантацій на ділянках 1 і 2.	садивного матеріалу. Знати та вміти аналізувати нормативно-правову базу плантаційного лісовирощування в Україні.	10
Самостійна робота 1. Нормативно-правова база плантаційного лісовирощування в Україні та за кордоном		35
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Особливості створення та вирощування плантацій різного цільового призначення		
Практична робота 5. Розробка і обґрунтування агротехнічних та технологічних параметрів створення плантації на лісокультурних ділянках № 1 і 2.	ПРН 1, 4, 6, 12. Вміти розробити та обґрунтувати агротехнологічні параметри створення плантацій на різних ділянках. Вміти провести розрахунок кошторису прямих витрат на створення плантацій. Вміти організувати безпеку праці при створенні плантаційних лісових культур. Вміти розрахувати потенційну та проектну продуктивність плантацій.	10
Практична робота 6. Розрахунок кошторису прямих витрат на створення плантацій.		10
Практична робота 7. Організація і охорона праці при їх створенні плантаційних лісових культур		10
Практична робота 8. Розрахунок потенційної та проектної продуктивності плантацій. Розробка комплексу заходів, необхідних для вирощування плантацій після їхнього створення.		10
Самостійна робота 2. Технологія створення плантацій (берези, павловнії, модрина, дуба, фундука, клена тощо) в умовах України / зарубіжний досвід		30
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90–100	відмінно
74–89	добре
60–73	задовільно
0–59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із директором ННІ).

9. Навчально-методичне забезпечення

1) Планаційне лісовирощування: електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1551>).

2) Планаційне лісовирощування: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Дебринюк Ю.М., Фучило Я.Д., Гузь М.М. Львів, 2020. 428 с.

3) Планаційне лісовирощування. Методичні вказівки до виконання практичних робіт для студентів ОС «Магістр» за спеціальністю 205 «Лісове господарство». Чорнобров О.Ю., Пінчук А.П., Кайдик О.Ю., Іванюк І.В., Маурер В. М., Бойко О.Л. Київ : РВЦ НУБіП України, 2023. 44 с.

4) Фучило Я.Д. Планаційне лісовирощування: теорія, практика, перспективи. Київ : Логос, 2012. 463 с.

5) Фучило Я.Д., Сбитна М.В., Фучило О.Я. Створення та вирощування енергетичних плантацій верб і тополь. Київ : Логос, 2009. 84 с.

6) Фучило Я.Д., Літвін В.М., Сбитна М.В. Біологічні, екологічні та технологічні аспекти плантаційного вирощування тополі в умовах Київського Полісся. Київ : Логос, 2012. 214 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Біологічні та технологічні основи плантаційного лісовирощування: моногр. / Фучило Я.Д., Ониськів М.І., Сбитна М.В. Київ, 2006. 394 с.

2. Відтворення лісів та лісова меліорація в Україні: витоки, сучасний стан, виклики сьогодення та перспективи в умовах антропоцену : монографія / Колектив авторів за заг. ред. С.М. Ніколаєнка. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 317 с.

3. ДСТУ 2980-95. Лісові культури. Терміни та визначення. Київ, 1995. 64 с.

4. Лісове насінництво. Дебринюк Ю.М., Калінін М.І., Гузь М.М., Шаблій І.В. Львів: Світ, 1998. 434 с.

5. Методичні вказівки до вивчення та дослідження лісових культур: навчальне видання. Гордієнко М. І., Маурер В. М., Ковалевський С. Б. Київ, 2000. 101 с.

6. Основи генетики й селекції лісових рослин. Яцик Р.М., Гайда Ю.І., Случик В.М. Тернопіль : Підручники і посібники, 2012. 288 с.

7. Планаційне вирощування деревної сировини для потреб целюлозно-паперової та інших галузей промисловості: методичні рекомендації. Ониськів М. І., Фучило Я. Д., Сбитна М. В. Київ, 2003. 53 с.

8. Шевченко С. В. Тополя та її культура в західних областях УРСР. Львів, 1958. 108 с.